

בועז סנג'רו

לפצל, ומייד

מדוע דווקא כאן לחסוך? כמו כן, את תפקיד ראש התביעה ניתן להפקיד בידי פרקליט המדינה, כך שלא יהיה צורך בתפקיד חדש.

רביעית, טענה מרכזית של מתנגדי הפיצול היא שהמצב הנוכחי טוב משום שכאשר היועץ מייצג לממשלה, השרים חייבים לכבד את עצותיו המשפטיות, שהרי הם יודעים שהוא עשוי להחליט באשר לחקירות פליליות נגד שרים. קשה להאמין שטענה מבישה זו מועלית שוב ושוב. הרי בתמציתה היא נוטלת ניגוד עניינים רע והופכת אותו ל"טוב", משום שהוא מאפשר סחיטה באיומים. אגב, גם זמיר אינו יכול לשלול את טיעון ניגוד העניינים, ולכן הוא משתדל לגמרו, מתפתל ומציע דרכים להקטנתו.

כל אחד משני התפקידים – היועץ לממשלה וראש התביעה הכללית – הוא תובעני ומצדיק משרה מלאה. למעשה, אדם אחד אינו מסוגל לעמוד בעומס הכפול

חמישית, טוענים שריכוז הסמכויות יוצר קשרי עבר דה הרמונית בין אנשי הפרקליטות לבין אנשי מחלקת הייעוץ והחקיקה, שהרי היועץ חולש על כולם. אלא שסיימביוזה זו אינה טובה. היא יוצרת הגמוניה ושלטון ללא מצרים של בעלי אוריינטציה תביעתית מובהקת בהליכי החקיקה הפלילית. סימביוזה זו היא חלק מההסבר לחקיקה דרסטית חסרת איוונים, כגון חוק מאבק בארגוני פשיעה. סימביוזה זו מסבירה את העוברה שחוק העונשין המיושן והדרסטי שירשנו מהמנדט הבריטי עדיין בתוקף, ולא מחוקקים במקומו חוק שיתאים לתקופתנו. נוח לפרקליטות עם העונשים המופרזים הקבועים בו, המקנים לה עמדת מיקוח מצוינת בתעשיית עסקות הטיעון, גם כשמדובר בחפים מפשע.

קו הנסיגה שמציע זמיר הוא בחינה הדרגתית של העברת סמכויות מהיועץ לגופים אחרים. דברים רעים מבטלים מייד. גם את ריכוז סמכויות היועץ יש לבטל מייד.

הכותב הוא מייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי" והמכון לנטיחות במשפט הפלילי ומרצה במכללות האקדמיות גליל מערבי וספיר

האם לפצל את תפקידי היועץ המשפטי לממשלה? מרתקת ההשוואה בין שני מאמריהם של הפרופסורים שלמה אבינרי ויצחק זמיר (2.7.21, "הארץ").

אבינרי מציג במאמר קצר ומשכנע כמה מהטיעונים המרכזיים בעד הפיצול (בהמשך אוסיף עליהם משלי): ראשית, במצב הנוכחי, שבו אותו אדם מחזיק בשני התפקידים – היועץ לממשלה וראש התביעה הכללית – יש פגיעה בשני עקרונות יסוד של הרמוקרטיה הליברלית: מניעת ריכוז עוצמה בידי אדם או מוסד אחד, ומניעת ניגוד עניינים. שנית, ריכוז שכזה אינו מוכר בדמוקרטיה אחרות ומקורו בסיפוח זוחל של סמכויות, שאינו קבוע בחוק. משפט אחד צד את עיני: "אולי אין להתפלא על כך שרבים בגילדה המשפטית אוהבים את רוחב סמכויותיו של היועץ המשפטי". לא נעים, אבל נכון שרבים מהמייסדים טועים לחשוב שהם מתאימים לנהל את המדינה מכוח משפטנותם.

זמיר, שבעצמו כיהן כיועץ המשפטי לממשלה, ממחיש זאת. מאמרו כפול בהיקפו מזה של אבינרי, אך טיעוניו ניו מביכים. עיקר נימוקיו על גבול הרכילות – סקירה מייגעת של אמירות שונות של אנשים שונים על שאלת הפיצול: פלוני אמר ככה ואלמוני אמר ככה. גם ברכילות אינו מדייק, בקובעו שלא רק חברי המסדר שכיהנו בתפקיד, אלא אף "רבים ממומחי המשפט באקדמיה, לדעתי כמעט כולם, מתנגדים לפיצול המוסד". כאיש האקדמיה המשפטית אומר כי לא רק שהקביעה מוטעית ומטעה – כך, למשל, אני כתבתי לאורך השנים כמה מאמרים בעד הפיצול, וכך עשו גם אחרים – אלא אף ודה לרוח האקדמית, המקדשת את חופש המחשבה ואינה מצעירה את ציבור האקדמאים בסך.

הבטחתי להוסיף על טיעוני אבינרי בעד הפיצול: שלישית, במחזהו של קרלו גולדוני "משרתם של שני אדונים" מתקשה מאוד המשרת טרומפלינו למלא את מבוקשם של שני אדוניו (אדון וגברת מחופשת). כל אחד משני התפקידים – היועץ לממשלה וראש התביעה הכללית – הוא תובעני ומצדיק משרה מלאה. למעשה, אדם אחד אינו מסוגל לעמוד בעומס הכפול, ולכן היועצים האצילו סמכויות רבות למשנים למיניהם.

למעשה, כלל לא ברור מה הקשר בין שני התפקידים.